

7. Формирование личности учителя в системе высшего педагогического образования: Сборник научных трудов / под ред. В. А. Сластенина. – М. : МГПИ им. В. И. Ленина, 1979. – 145 с.
8. Формирование профессионально-педагогических качеств у студентов пединститута: Межвузовский сборник научных трудов / ред. кол. М. С. Кобзев (гл. ред.) и др. – Саратов : СГПИ им. К. А. Федина, 1985. – 133 с.

Голіяд І. С. Аналітико-синтетичне мислення в процесі викладання дисципліни “Методика навчання кресленню”.

В статтєе рассматривается роль аналитико-синтетического мышления в процессе изучения методики обучения черчению будущими педагогами.

Ключевые слова: анализ, синтез, мышление, методика обучения черчению, аналитико-синтетическая деятельность, графические знания, умения, навыки.

Goliâd I. Analytic-synthetic thinking in teaching disciplines “teaching methodology” drawing.

In the article is examined the role of the analytical and synthetic thinking in the process of studying the methodology of educating to drawing by future teachers.

Keywords: analysis, synthesis, thinking, methodology of educating to drawing, analytical and synthetic activity, graphic knowledge, abilities, skills.

Гуменюк Т. Б.
Національний педагогічний університет
імені М. П. Драгоманова

РЕАЛІЗАЦІЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ТЕХНОЛОГІЙ

Стаття присвячена проблемі підготовки майбутніх учителів технологій (обслуговуючі види праці) до проектно-технологічної діяльності. Пропонується реалізація методу проектів у навчально-виховному процесі шляхом організації курсового проектування з основ швейного виробництва. Обґрунтовується зміст курсового проекту, процедура та критерії оцінювання результатів проектування.

Ключові слова: технологічна освіта, проектно-технологічна діяльність, технологія проектного навчання, метод проектів, проектна діяльність студентів, курсове проектування, оцінювання результатів проектної діяльності.

Сьогодні в українській школі виникла необхідність у якісно нових характеристиках освітніх систем (поліфункціональність, цінніснодоцільність, варіативність тощо), метод проектів має велику педагогічну цінність. Технологія проектної діяльності вважається однією з перспективних технологій навчання, що створює умови для творчої самореалізації студентів, підвищує мотивацію для отримання знань, сприяє розвитку їхніх інтелектуальних здібностей. Студенти набувають досвіду проектної діяльності з огляду на майбутнє професійне життя.

Сучасні вчені досліджують проблему проектного навчання у різних аспектах: Заліщук М. М. – використання методу проектів у закладах нового типу, Мартиновець С. М. – метод проектів як організаційну форму роботи; Матвійчик Т. В. – проблему успіху в проектній діяльності; Проектна діяльність у процесі вивчення навчальних дисциплін розглядається О. М. Коберником.

Сьогодні технологічна освіта стає об'єктивною необхідністю, метою якої є формування у підростаючого покоління технологічної культури і готовності до перетворюючої діяльності з використанням наукових знань. Цей вид освіти дає

можливість перейти від традиційного накопичення знань й умінь до творчого їх використання у практичній діяльності, що підвищує мотивацію навчання і активізує пізнавально-трудова діяльність учнів.

Для вирішення цієї проблеми освітня галузь “Технологія”, основною формою реалізації якої є навчальний предмет “Трудова навчання”, передбачає оволодіння учнями основами технологічної культури через реалізацію його нового змісту, в основі якого лежить організація проектно-технологічної діяльності.

Зважаючи на сучасний зміст та організацію навчально-виховного процесу з трудового навчання перед ВНЗ постає завдання підготовки майбутніх учителів технологій готових до проектно-технологічної діяльності.

Виходячи зі змісту шкільного предмету “Трудова навчання (обслуговуючі види праці)”, учитель технологій повинен мати чітку уяву про проектно-технологічну діяльність у галузі швейного виробництва, вміти розробляти та реалізовувати розроблені проекти.

Мета статті – обґрунтувати організацію, проведення та оцінювання курсового проектування з основ швейного виробництва як реалізацію методу проектів у процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій.

Технологія проектного навчання (У. Кілпатрік, Е. Коллінгс) являє собою розвиток ідей проблемного навчання, коли воно базується на розробці і створенні суб’єктом навчання під контролем викладача нових продуктів, які володіють суб’єктивною або об’єктивною новизною, що має практичне значення. Метод проектів, у свою чергу, – це спосіб організації самостійної діяльності студентів щодо досягнення певного результату. Даний метод орієнтований на інтерес, на творчу самореалізацію особистості, розвиток її інтелектуальних і фізичних можливостей, вольових якостей і творчих здібностей в діяльності з вирішення будь-якої проблеми, яка цікавить студента.

Ефективність використання технології проектно-технологічної діяльності в навчальному процесі залежить від створення відповідних умов і можливостей: наявність значущої в дослідницькому, творчому плані проблеми, яка вимагає пошуку її розв’язання; відповідність проектів тематиці та дидактичним цілям; практична, теоретична, пізнавальна значущість передбачуваних результатів; самостійна діяльність студентів; визначення кінцевих цілей проектів; структурування змістовної частини проекту; використання дослідницьких методів; результати виконаних проектів мають бути оформленими у визначений спосіб; володіння керівником проекту технологією проектно-технологічної діяльності; активна творча позиція кожного учасника проекту (студент – викладач).

До сьогодні актуальним залишається визначення проектно-технологічної діяльності, від чого залежить її організація, проведення та оцінювання результатів. Під проектно-технологічною діяльністю у навчальному процесі ми розуміємо обґрунтовану і сплановану діяльність націлену на виконання творчих проектів, яка передбачає визначення й розроблення конструкції, технології виготовлення і реалізацію об’єкта проектування, і спрямована на формування в учнів певної системи творчо-інтелектуальних і предметно-перетворюючих знань і умінь.

Розглядаючи проектну технологію навчання вважаємо за необхідне представити загальну структуру, що відображає зміст основних компонентів, у відповідності до загальних засад сучасних педагогічних технологій:

1. Концептуальна основа: виявлення, в рамках навчальної дисципліни (спеціалізації), (самостійно студентами чи з допомогою викладача) пізнавальної потреби, проблеми, задуму, ідеї, яка має особистісне значення для студентів та спонукає їх до активної діяльності; Вирішення певної проблеми (задоволення потреби, втілення задуму) є серцевиною проекту. Воно засноване на попередньому баченні учасниками кінцевого

результату своєї діяльності, на який орієнтується уся подальша робота.

2. Цільовий компонент технології: цілі проектної діяльності; конкретні цілі певного проекту (пізнавальні, розвиваючі, виховні, особистісні, групові, суспільні, соціальні; теоретичні і практичні тощо); цілі окремих етапів роботи над проектом.

3. Організаційно-процесуальний компонент: зміст проектної діяльності студентів (ПДС); організація роботи над проектом за етапами, відповідно до цілей; методи і форми організації роботи над проектом; управління навчальним процесом забезпечується злагодженою роботою керівника проекту й виконавцями та здійсненням ними самоконтролю.

4. Результативний компонент: продукт проекту (проект у матеріалі); досвід практичної діяльності студентів; розвиток особистості студента. Заключна оцінка результатів проекту формується із самооцінки студента, оцінки керівника (враховуючи оцінювання поточних результатів), оцінки ровесників, оцінки експертів (комісії) під час презентації.

Організація ПДС охоплює роботу майбутніх учителів технологій від бажання виконати творчий проект і закінчуючи представленням результатів цієї діяльності; у тому числі і власне поняття “проект” як процес вирішення центральної проблеми, отримання запланованого результату, з дотриманням послідовності виконання намічених кроків, що виражає структура самого проекту.

У технологічній освіті використовуються навчальні творчі проекти з матеріальною реалізацією продукту. Навчальний творчий проект – це самостійно розроблений і виготовлений продукт (матеріальний або інтелектуальний) від ідеї до її реалізації... [5]. Серед навчальних проектів виділяють такі типи: дослідницькі (наближені до наукового дослідження); творчі (не мають детально опрацьованої структури, що підлягає жанру кінцевого результату); інформаційні (збір інформації, аналіз і узагальнення, надання у вигляді презентації); соціально-значимі (розраховані на задоволення потреб та інтересів певних груп людей).

Узагальнюючи результати досліджень вчених, підкреслимо, що структура побудови проекту в багатьох випадках залежить від його типу, специфіки навчальної дисципліни або спеціалізації, авторських педагогічних розробок конкретної теми проекту, тому й можлива різна кількість етапів роботи над проектом. Ми визначаємо наступні стадії роботи над проектом:

- 1) організаційно-підготовча ((вибір теми та розробка завдання);
- 2) планування і організація проектної діяльності;
- 3) технологічна (здійснення проектної діяльності);
- 4) оформлення результатів (оформлення проекту за вимогами, оцінка результатів проектної діяльності; оцінка проекту);
- 5) захист проекту (презентація і оцінка результатів);
- 6) рефлексія (самооцінка проекту, самооцінка діяльності, самооцінка результатів, аналіз успіхів і помилок).

Робота над навчальним проектом передбачає дотримання певного алгоритму дій і поєднання різноманітних видів діяльності на різних етапах його виконання. Результати роботи подаються у вигляді пояснювальної записки та проекту в матеріалі.

У процесі фахової підготовки майбутніх учителів технологій (обслуговуючі види праці), паралельно з теоретичним і практичним навчанням нами запропоновано виконання студентами курсового проекту з основ швейного виробництва [2], який є навчальним творчим проектом, що за структурою і змістом фрагментарно імітує проектування моделі швейного виробу у галузі швейного виробництва.

Робота над проектом потребує певних знань, умінь і навичок із обробки

текстильних матеріалів (повузлова обробка швейних виробів), спец.малюнка, текстильного матеріалознавства, конструювання і моделювання одягу, технології швейного виробництва, обладнання швейного виробництва, охорони праці, стандартизації, управління якістю і сертифікації та інших навчальних дисциплін науково-предметної підготовки майбутніх учителів технологій.

У процесі роботи над структурою і змістом курсового проекту ми ставили перед собою завдання:

- ознайомити студентів із проектно-технологічною діяльністю, яка лежить в основі шкільного предмета “Технології”;
- ознайомити студентів із проектною діяльністю у галузі швейного виробництва;
- поглибити і закріпити знання з навчальних дисциплін швейного профілю;
- створити умови розвитку творчого мислення, креативності майбутніх учителів технологій;
- стимулювати мотивацію студентів до отримання знань;
- сформувати у студентів цілісну систему знань.

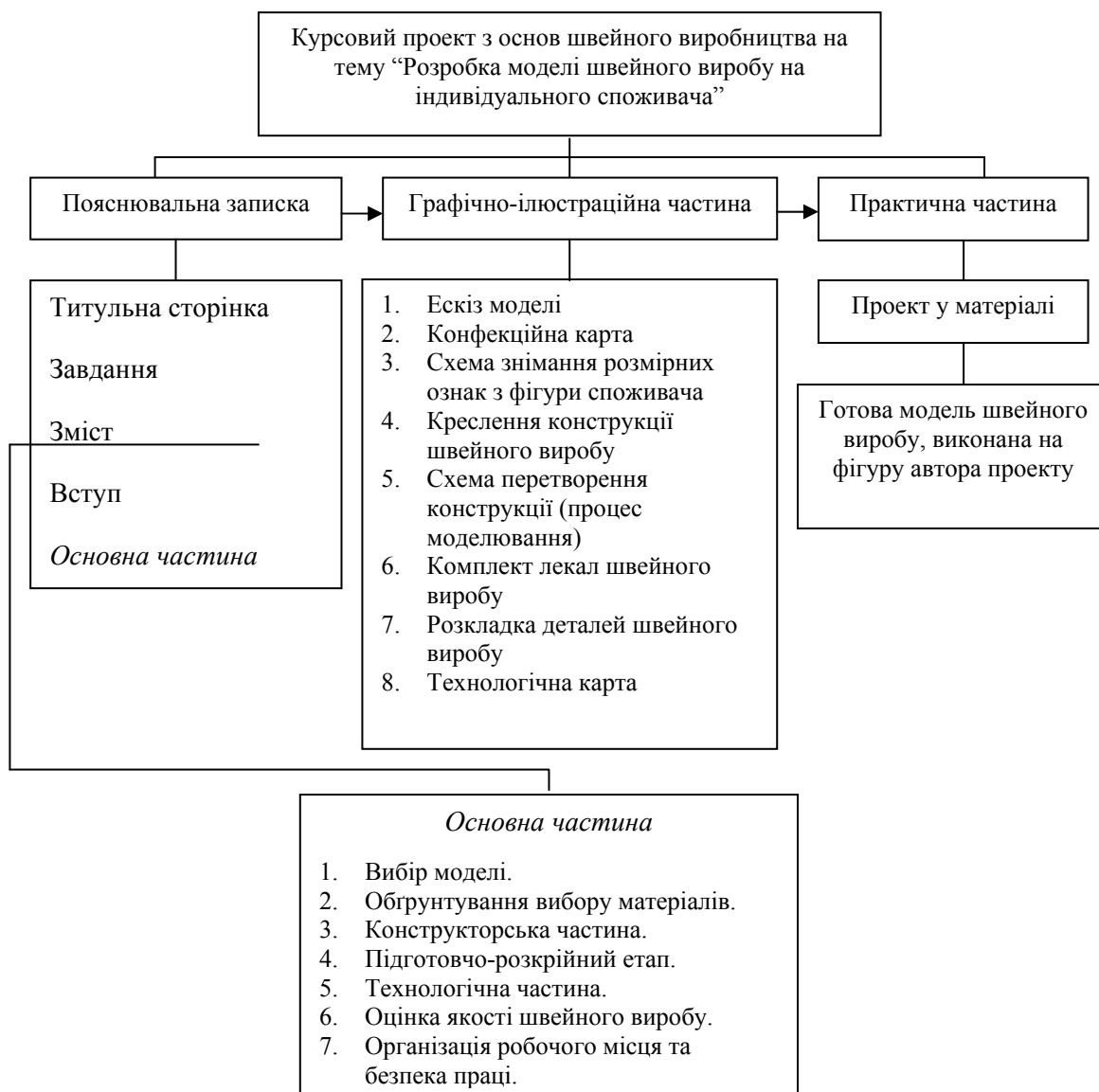

Рис. 1. Структура і зміст курсового проекту з основ швейного виробництва

Структура курсового проекту включає: вступ, основну частину, висновки, додатки, список використаних інформаційних джерел. Зміст основної частини складається із семи розділів, кожний з яких є етапом реального процесу проектування моделі швейного виробу [3]. Структурно курсовий проект можна надати у вигляді схеми (рис. 1).

Робота над курсовим проектом являє собою самостійну роботу студентів за участю викладача, який виступає в ролі консультанта. Основною умовою організації самостійної роботи студентів є її навчально-методичне забезпечення. Тож для успішного курсового проектування студентам пропонуються методичні рекомендації, де викладені: мета і зміст курсового проектування; порядок виконання та захист курсового проекту; методичні вказівки до виконання курсового проекту, з чітким викладенням послідовності роботи; рекомендації до складання і оформлення пояснювальної записки; рекомендації до складання і оформлення графічно-ілюстраційної частини; рекомендації до складання і оформлення практичної частини; додатки (зразки оформлення титульної сторінки, завдання, відгуку керівника курсовим проектом, рецензії на курсовий проект, графічно-ілюстраційної частини курсового проекту); список рекомендованих інформаційних джерел.

Оцінка результатів проектної діяльності студентів у процесі курсового проектування дає підстави зробити висновок про готовність майбутніх учителів технологій до проектно-технологічної діяльності. При оцінюванні курсового проекту важливим є процесуальний компонент, бо тут більшою мірою цінний сам процес, у якому відбувається особистісне і професійне зростання самого проектанта. Важливо, на нашу думку, що особистісні якості та вміння студентів, які виступають, з одного боку, умовою досягнення достойного результату у виконанні проекту, з іншого боку, виявляючи себе у проектній діяльності, самі собою є важливим надбанням (результатом), формуючи досвід проектної діяльності.

Доцільно відзначити багатогранний характер результатів проектної діяльності студентів. Узагальнюючи різні підходи (Ю. Б. Гіпенрейтер, В. І. Васильєв), ми сформуваємо п'ятикомпонентний характер загального результату ПДС:

- 1) виріб (проект у матеріалі);
- 2) супроводжувальна документація (пояснювальна записка);
- 3) графічно-ілюстраційна частина;
- 4) досвід проектної діяльності (робота над проектом);
- 5) захист проекту (презентація).

Таблиця 1

Шкала оцінювання готовності майбутніх учителів технологій до проектної діяльності

Національна шкала	“5” відмінно	“4” добре		“3” задовільно		“2” незадовільно	“2” незадовільно
Шкала університету	90-100	80-89	70-79	65 – 69	60 – 64	35 – 59	0 – 34
Шкала ECTS	A	B	C	D	E	FX	X
Рівні навчальних досягнень	Високий рівень	Вищий від середнього	Середній	Нижчий від середнього	Низький	З можливістю повторного захисту	З обов'язковим повторним проектуванням

Слід зауважити, що контроль ПДС проходить наскрізною ниткою через усі стадії роботи над проектом. Проведення оцінки проектної діяльності студентів надає можливість проаналізувати рівень засвоєння необхідних знань, сформованості ряду здібностей, умінь та навичок, адже слід враховувати не лише кінцевий результат, але і те, як учасники працювали протягом усього терміну. Оцінювання проектів проводиться за 100-бальною шкалою, яка лежить в основі модульно-рейтингової технології навчання [1] (табл. 1).

Оптимізуючи процес оцінювання проектної діяльності студентів під час виконання курсового проекту, доцільно вести так званий оцінювальний бланк (табл. 2). Він дозволяє за кожним критерієм фіксувати досягнення студентів, відображає різні сторони оцінки (самооцінку, оцінку керівника-координатора та оцінку комісії (експертну оцінку)).

Висновки: Технологія проектної діяльності сьогодні лежить в основі шкільного предмету “Трудове навчання”, що вимагає відповідних підходів до формування готовності майбутніх учителів технологій до проектно-технологічної діяльності. Реалізація методу проектів у навчально-виховному процесі є одним із основних завдань підготовки педагогічних кадрів для освітньої галузі “Технології”. Одним із способів вирішення цих завдань є курсове проектування, одним із прикладів якого є курсовий проект з основ швейного виробництва.

Т а б л и ц я 2

Бланк оцінки курсового проекту

Студента _____ гр. _____
Тема проекту _____

№ з/п	Об’єкт оцінювання	Самооцінка проектанта	Оцінка керівника	Експертна оцінка	Оцінка рецензента	Загальна оцінка
1	Проект у матеріалі	Максимальна кількість балів – 44 (4 бали за кожену позицію)				
-	функціональність					
-	актуальність					
-	естетичність					
-	ергономічність					
-	надійність					
-	оригінальність конструкції					
-	технологічність конструкції					
-	якість добору матеріалів					
-	якість конструкції					
-	якість технологічної обробки					
-	економічність					
	Σпм					
2	Пояснювальна записка	Максимальна кількість балів – 21 (3 бали за кожену позицію)				
-	повнота викладення матеріалів					
-	техніко-технологічна грамотність викладення матеріалів					
-	науковість матеріалів					

№ з/п	Об'єкт оцінювання	Самооцінка проєктанта	Оцінка керівника	Експертна оцінка	Оцінка рецензента	Загальна оцінка
-	використання в роботі міжпредметних зв'язків					
-	лаконічність та логіка викладення матеріалів					
-	мовна грамотність					
-	оформлення згідно вимог					
	Σпз					
3	Графічно-ілюстраційна частина	Максимальна кількість балів – 19 (2 бали за кожну позицію)				
-	виконання ескізного малюнка					
-	виконання конфекційної карти швейного виробу					
-	виконання схеми знімання розмірних ознак					
-	виконання конструкції швейного виробу					
-	виконання моделювання конструкції швейного виробу					
-	*виконання комплекту лекал деталей швейного виробу (3 бали за позицію)					
-	виконання розкладки деталей крою моделі					
-	Виконання технологічної карти швейного виробу					
-	виконання схеми перевірки якості швейного виробу					
	Σгіч					
4	Робота над проєктом	Максимальна кількість балів – 6 (1 бал за кожну позицію)				
-	системність та послідовність в роботі					
-	творчий підхід, креативність					
-	робота з інформаційними джерелами					
-	ініціативність в роботі над проєктом					
-	самостійність в роботі над проєктом					
-	активність в роботі над проєктом					
	Σрп					
5	Презентація	Максимальна кількість балів – 10 (2 бали за кожну позицію)				
-	повнота викладення основного змісту					
-	оригінальність представлення проєкту					
-	риторика доповідача					
-	техніко-технологічна грамотність доповіді					
-	переконливість доведень					
	Σп					
	Оцінка курсового проєкту	Максимальна кількість балів – 100				
	Σпм + Σпз + Σгіч + Σрп + Σп					

Використана література:

1. Гуменюк Т. Б. Критерії оцінювання знань і умінь студентів як засіб діагностики якості успішності / А. І. Макаренко, Т. Б. Гуменюк // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 5 Педагогічні науки: реалії та перспективи : зб. наук. праць / за наук. ред. О. В. Биковської. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2010. – Випуск 24. – С. 91 – 98.
2. Гуменюк Т. Б. Методичні рекомендації до курсової роботи з основ швейного виробництва для спеціальності “Педагогіка і методика середньої освіти. Трудове навчання” напряму підготовки “Педагогічна освіта”, спеціалізація: “Обслуговуюча праця”, “Конструювання та моделювання одягу” / Т. Б. Гуменюк. – К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2002. – 53 с.
3. Гуменюк Т. Б. Сучасний погляд на технологію проектування швейних виробів / Т. Б. Гуменюк // Трудова підготовка в закладах освіти. – 2004. – № 1. – С. 35 – 38.
4. Селевко Г. К. Энциклопедия образовательных технологий: [в 2 т.] / Г. К. Селевко. – (Серия “Энциклопедия образовательных технологий”): в 1 т. – М. : НИИ школьных технологий, 2006. – 816 с.

Гуменюк Т. Б. Реализация метода проектов в процессе подготовки будущих учителей технологий.

Статья посвящена проблеме подготовки будущих учителей технологий (обслуживающие виды труда) к проектно-технологической деятельности. Предлагается реализация метода проектов в учебно-воспитательном процессе путем организации курсового проектирования по основам швейного производства. Обосновывается содержание курсового проекта, процедура и критерии оценки результатов проектирования.

Ключевые слова: технологическое образование, проектно-технологическая деятельность, технология проектного обучения, метод проектов, проектная деятельность студентов, курсовое проектирование, оценка результатов проектной деятельности.

Humeniuk T. B. Practical method of projects in the process of preparing future teachers technology

The article deals with the preparation of future teachers of technology (serving the types of work) to design and technological activities. A method of realization of projects in the educational process by organizing a course on the basics of designing clothing manufacture. Grounded course project content, procedure and criteria for evaluating the results of the design.

Keywords: technological education, design and technological activities, technology, project learning, project method, project work of students, course design, evaluation of the project activity.

Гусак Н. В.
Красноармійське педагогічне училище,
Бармьонкова Е.
Слов'янський державний педагогічний університет

РЕАЛІЗАЦІЯ ПОШУКОВИХ МОДЕЛЕЙ НА УРОКАХ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ У 5-6 КЛАСАХ

Стаття містить відомості про пошукові моделі навчання. Особлива увага приділяється реалізації ігрових технологій на уроках трудового навчання. Розглядаються випадки застосування ігрової діяльності, організація ігор та умови їх проведення, а також ефективність даної моделі навчання у навчальному процесі.

Ключові слова: інновація, модель навчання, гра.

На сьогодні в Україні освіта відіграє одну з провідних ролей. Мета сучасного навчання полягає у розвитку гнучкого мислення учнів, а знання є умовою реалізації цієї